

Debattredaktør:

Erik Tornes

Post: Aftenposten, Debattredaksjonen, Postboks 1, 0051 Oslo

KRONIKK

E-post: kronikk@aftenposten.no
Maks. 6000 tegn inkl. mellomrom.
Legg ved portrettfoto.

DEBATT

E-post: debatt@aftenposten.no
Hovedinnlegg: Maks 3000 tegn inkl. mellomrom. Legg ved portrettfoto.
Kortinnlegg: 400-1500 tegn.

Kronikker/debattinnlegg på nett:

aftenposten.no/meninger

• Aftenposten returnerer ikke artikler som blir sendt på papir.

byggere i Sentral- og Øst-Europa tilhørte imidlertid fortsatt etnisk mindretall i sitt land.

Tvangsflytting

Dette endret seg dramatisk etter den annen verdenskrig. Med aksept fra de liberale demokratiene ble hele befolkninger tvangsflyttet. Syv millioner tyskere ble deportert fra Ungarn, Polen, Tsjekkoslovakia og Jugoslavia. Halvannen million polakker ble flyttet fra Sovjetunionen til det nåværende Polen, mens en halv million ukrainere ble sendt motsatt vei.

Tilsvarende befolkningsutvekslinger fant sted mellom Tsjekkoslovakia og Ungarn og mellom Ungarn og Jugoslavia. Det var den største tvangsflyttingen av mennesker i Europas historie.

Etter den kalde krigen endret man hverken på grenser eller gjennomførte folkeflyttinger. Til gjengjeld endret man grensenes natur. Man gjorde dem gjennomsiktige, slik at mennesker, varer og kapital kunne bevege seg fritt frem og tilbake.

For å fremme den sosiale freden på EU og Europarådet samtidig sine medlemmer å vedta lover mot såkalte hatefulle ytringer. Spørsmålet er hvordan Europa nå vil håndtere det voksende etniske, kulturelle og religiøse mangfoldet.

Et paradoks

Jeg er bekymret for at man vil begrense friheten, ikke styrke og utvide den. Og man vil gjøre det med henvisning til at det er nødvendig for å sikre den sosiale fred og unngå kultursammenstøt. Det er dypt paradoksal at de menneskene som hyller mangfold når det gjelder kultur, religion og etnisitet, ikke står klare til å akseptere et tilsvarende mangfold for ytringer.

Det er naturlig og logisk at et større mangfold i tro, levemåter, skikker og ideer vil resultere i en mer mangfoldig måte å uttrykke seg på. Det er helt avgjørende for

Fakta

Fritt Ords Honnør

- Flemming Rose og Vebjørn Selbekk mottar tirsdag 22. september Fritt Ords Honnør «for deres prinsippfaste forsvar for ytringsfriheten gjennom ti år med karikaturstrid.»
- «Der mange andre har sviktet, har Rose og Selbekk utvist stort mot i kampen for liberale prinsipper», skriver Fritt Ord i sin begrunnelse.
- Flemming Rose er nå utenriksredaktør i Jyllands-Posten. Vebjørn Selbekk er sjefredaktør i Dagen.

den offentlige debatt og samtale på tvers av overbevisning og kultur.

Mindre mangfold - av ytringer

Flertallet av Europas politikere, og ikke bare politikere, synes imidlertid å være overbevist om at et større kulturelt mangfold bør ledsages av et mindre mangfold av ytringer. Det skal skje ved å innføre nye begrensninger på ytringsfriheten. Et multikulturelt samfunn har imidlertid bruk for mer, ikke mindre ytringsfrihet, hvis det skal kunne romme det voksende mangfoldet.

Europa og spesielt Tyskland har av misforstått frykt for å slippe sine demoner løs, glemt en viktig innsikt, nemlig at frihet og toleranse er to sider av samme sak. På samme måte som fred og frihet er det. Man bekjemper ikke intolerante og hatefulle ytringer ved å begrense friheten. Man skaper ikke fred ved å innføre nye begrensninger på friheten. Tvert imot.

Det var noe av det debatten om Muhammed-tegningene handlet om.

Flemming Rose har skrevet om karikaturstriden i sin bok *Taushetens tyranni*. I slutten av måneden utgir han på dansk *Hymne til friheden*.

Libya. Skadene av Libya-bombingen er mer omfattende enn kaoset som i dag hersker i landet.

Folkeretten må utredes før krigføring

Debatt

Geir Ulfstein
professor dr. juris,
Universitetet i Oslo

Kritikken mot Norges bombing i Libya i 2011, som professor Terje Tvedt reiste i sin kronikk 17. september, bør tas alvorlig. Men den er ufullstendig. Aftenposten sier riktignok i sin leder 19. september at Tvedts kritikk blir for enkel. Men hverken Tvedt eller Aftenposten nevner folkeretten. Uten denne mangler et vesentlig element både i forståelsen av årsaken til og virkningen av Norges militæraksjon.

I sin redegjørelse for Stortinget 29. mars 2011 sa daværende statsminister Jens Stoltenberg at «Norge deltar i militære operasjoner for å håndheve FN's sikkerhetsrådsresolusjon 1973». Denne resolusjonen ga FN-mandat til bombing og også en forventning om at medlemsstatene skulle delta i de militære operasjonene. Norge var lenge nølende til om militær makt var det rette virkemiddelet for å beskytte sivilbefolkningen i Libya. Men i og med sikkerhetsrådsresolusjonen var det ikke lenger tvil. Begrunnelsen var altså basert på folkeretten og støtte til FN's strategi for beskyttelse av befolkningen.

De folkerettslige problemene oppsto da opprørerne kom på offensiven. Norge mente at resolusjonen ikke ga grunnlag for å tvinge gjennom en regimeendring i Libya. Men det var nettopp dette Norge og NATO bidro til. Dermed ble det fremsatt berettiget kritikk om at bombing gikk lenger enn FN-mandatet og dermed var i strid med folkeretten. Norske myndigheter har imidlertid ikke klargjort sitt syn på forholdet mellom FN-mandatet og bombing.

Bombingen i den siste fasen av krigen har hatt flere negative virkninger. Det har gitt gode argumenter til Russland og Kina når de motsetter seg tvangstiltak mot myndighetene i den syriske borgerkrigen. Generelt har det gitt ammunisjon til argumentet om at Vesten bruker folkeretten når det passer dem. Både folkeretten og Sikkerhetsrådet er blitt skadelidende som redskaper til å møte fremtidige konflikter.

Skadene av Libya-bombingen er altså mer omfattende enn kaoset som i dag hersker i landet. Stoltenberg-regjeringen hevdet at Norges «primære og prioriterte utenrikspolitiske interesse» var å hindre svekkelse av den internasjonale rettsorden og multilaterale institusjoner. Dersom dette skal ha troverdighet, må norske myndigheter utrede de folkerettslige sidene før en engasjerer seg i krigføring.

Kulturpolitikken trenger et regjeringsskifte

Thorhild Widvey tar feil når hun omtaler kulturløftet som om det handlet om «å bruke mest mulig penger».

Kulturløftet var både en anerkjennelse av kunstens og kulturens egenverdi og viktighet, det var en periode med store og nødvendige reformer i sektoren, det var et løfte om forutsigbarhet og en enorm økning i økonomisk støtte for å understøtte nettopp disse verdiene. Vi doblet under vår regjeringssperiode kulturbudsjettet, og brukte 1 prosent av statsbudsjettet på kultur. Ingen kunstnere eller kulturinstitusjoner ble holdt kunstig i live av offentlige midler, men vi lot dem skape mangfold og bredde, og vi ga økte muligheter for morgendagens talenter.

Kulturløftet skapte et yrende kulturliv i hele landet, gode opplevelser for folk, større forutsigbarhet og muligheter for kunstnere til å utfolde seg. Regjeringen og kultur-

ministrene våre sloss og brant for feltet sitt, de jobbet med og ikke mot aktørene. Kulturen fikk den plass den fortjener i politikken og på statsbudsjettet. Det skulle bare mangle. Under kulturløftet økte også bidragene fra de private, for det inspirerte og ga private troen på et felt med økt stabilitet og en stat som stilte opp.

Nå har vi en regjering som er klare på at kultur ikke er et prioritert område. Hverken politisk eller økonomisk. Som ikke snakker kulturens språk, og som jobber mot store deler av kulturlivet, ikke med. Som legger vekt på at kunstnerne i økende grad må være entreprenører, og som har naive illusjoner om privates bidrag til sektoren. Gløden og entusiasmen er borte. Kulturpolitikken trenger et regjeringsskifte.

Anette Trettebergstuen
familie- og kulturpolitisk
talsperson, Ap